

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1869

Passio S. Bononiæ E recentioribus sacris Lectionibus Calvomontanis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67915)

A *Oldoini (a); Galliam purpuratam ad nomen Ludovicum Cardinalem de Barro; et Italiam sacram (b). Attamen id non obstare videtur quominus xvii Julii Ludovicus Cardinalis de Barro Lingonibus adfuerit. Saltem in sessione xxxv concilii Constantiensis quæ decima octava Junii celebrata est præsentibus ibidem reverendissimis in Christo Patribus et Dominis, Dominis Joanne Ostiensi, de Ursinis, Bononiensi, Venetiis, Senensi, Pisano, Veronensi, Cameracensi, Tricaricensi, Pacentinensi, Sancti Marci, de Chalanco, de Fuxo, non occurrit Catalaunensis episcopus, id est, Cardinalis de Barro. In sessione autem xxxvi, die xxvii Julii habita, pauciora recensentur nomina; itemque in sessione xxxvii, die xxvii Julii instituta. Quæ sequitur sessio celebrata fuit ix mensis Octobris; atque illi Ludovicus Cardinalis interesse poterat, etiamsi xvii Julii Lingonibus commoratus fuisset; et reapse inter præsentis Cardinales unus Hispanus assignatur; quæ fueritne Petrus Ferdinandi Frias, genere Hispanus, episcopus Cardinalis Sabinus, dictus de Hispania, an noster Cardinalis de Barro qui Hispanus quoque fuisse ab omnibus perhibetur, supervacaneum inquirere mihi est. Altera difficultas hæc est: anno 1417 Cardinalem de Barro Lingonensem sedem non occupasse. En brevibus ejus vitam, partim ex Italia Sacra Ughelli, partim ex Gallia Christiana desumptam. Ludovicus dux Barri, filius Roberti et Mariæ Joannis Regis Galliarum filii, anno 1394 Pictaviensem sedem, anno 1395 Lingonensem, anno 1412 Portuensem servata Lingonensi, anno 1413 relicta Lingonensi Catalaunensem, anno 1420 Viridunensem occupavit. Creaverat autem eum antipapa Benedictus XII Cardinalem diaconum titulo S. Agathæ; sed in concilio Pisano legitimus presbyter Cardinalis SS. duodecim Apostolorum a Joanne XXIII factus est. Ex quo apparet Ludovicum de Barro Lingonensi saltem non potitum fuisse cathedra, cum S. Bolonia de terra levata est. Verum cum Catalaunensis sedes, quam tum occupabat, non ita a Lingonibus distet, facile fieri potuit ut ipsi crediderit Carolus, id temporis Lingonensis Episcopus, munus levandi Reliquias; eoque facilius quo familiaris se invicem hi bini uterentur episcopi, siquidem suas inter se commutavissent sedes anno 1413 (c). Neque ingratum esse potuit oblatum hoc munus Ludovico, quoniam multus fuisse videtur in honestandis Sanctorum exuviis, ut liquet ex Gallia Christiana (d), ubi mentio fit honorum, quos contulit Sanctis Florinæ, Valeriæ, Lupertio. Atque ex his quidem vindicari epigraphen existimo, quam num. 2 hujus Commentarii protuli.*

B *Altera difficultas hæc est: anno 1417 Cardinalem de Barro Lingonensem sedem non occupasse. En brevibus ejus vitam, partim ex Italia Sacra Ughelli, partim ex Gallia Christiana desumptam. Ludovicus dux Barri, filius Roberti et Mariæ Joannis Regis Galliarum filii, anno 1394 Pictaviensem sedem, anno 1395 Lingonensem, anno 1412 Portuensem servata Lingonensi, anno 1413 relicta Lingonensi Catalaunensem, anno 1420 Viridunensem occupavit. Creaverat autem eum antipapa Benedictus XII Cardinalem diaconum titulo S. Agathæ; sed in concilio Pisano legitimus presbyter Cardinalis SS. duodecim Apostolorum a Joanne XXIII factus est. Ex quo apparet Ludovicum de Barro Lingonensi saltem non potitum fuisse cathedra, cum S. Bolonia de terra levata est. Verum cum Catalaunensis sedes, quam tum occupabat, non ita a Lingonibus distet, facile fieri potuit ut ipsi crediderit Carolus, id temporis Lingonensis Episcopus, munus levandi Reliquias; eoque facilius quo familiaris se invicem hi bini uterentur episcopi, siquidem suas inter se commutavissent sedes anno 1413 (c). Neque ingratum esse potuit oblatum hoc munus Ludovico, quoniam multus fuisse videtur in honestandis Sanctorum exuviis, ut liquet ex Gallia Christiana (d), ubi mentio fit honorum, quos contulit Sanctis Florinæ, Valeriæ, Lupertio. Atque ex his quidem vindicari epigraphen existimo, quam num. 2 hujus Commentarii protuli.*

C *In Vita Gallica latius descripta venit hæc solemnitas: sermo quippe in ea fit de informationibus et processibus Boloniæ factis; de præsentia vicinorum episcoporum, abbatum, secularium magistratum, et innumeræ populi multitudinis; de cæremoniis simili in adjuncto usitatis; et demum de S. Boloniæ ossibus quæ in tali statu atque in tali ordine reperta sunt, quali forent, si decem tantum annos terræ mandata fuissent. Qui vero præsens Reliquiarum status sit, id nos docent sæptus memoratæ litteræ R. D. Champion: Boloniæ habemus, scribit, capsam, cui inclusæ creduntur S. Boloniæ Reliquiæ; en quæ didici ex ore senum, qui in mea parœcia supersunt. Ante tumultus reipublicæ Gallicæ habebantur hæc Reliquiæ ut authenticæ, et ab omnibus colebantur. Cum autem violatum fuit templum, projecta sunt sacra hæc lipsana in plateam, pedibus calcanda; aliquot autem homines, quorum etiamnum noscuntur et in*

ore versantur nomina, ea collegere. Porro cum impietatis tempus effluxisset, ea recepit templum. Atque hæc sunt sacræ exuviæ, quas possidemus. Ill. Dominus Jacobus Mathieu archiepiscopus Vesuntinus, et ante episcopus Lingonensis eas vidit; quid vero de eis senserit me latet. Pyxis sigillo munita est; quocirca eam non aperui.

14 *Ad calcem Lectionum tum antiquiorum, tum magis recentium duplex oratio propria legitur; quam, quoniam ad cultum pertinet, hic loci adscribimus. ORATIO prior: Deus castitatis amator et innocentie reparator, præsta propitius, ut qui Beatæ Boloniæ Virginis et Martyris tuæ celebramus triumphum, ejus quoque in cœlo mereamur, te miserante, consortium. Per Dominum, etc. ORATIO altera: Omnipotens sempiternæ Deus, qui nos Beatæ Boloniæ Virginis et Martyris tuæ confessione inclucta circumdas et protegis, præsta nobis ejus imitatione proficere et oratione fulciri: ut ipsius semper adjuvemur meritis, cuius beatitudinis irradiamur exemplis. Per Dominum, etc. Sequuntur jam Lectiones Calvomontanæ de S. Bolonia, quas sæculo circiter xvii exeunte conscriptas videri, alibi diximus.*

D

Veteres de S. Bolonia orationes.

E

PASSIO S. BOLONIÆ

E recentioribus sacris Lectionibus Calvomontanis.

LECTIO PRIMA. Bolonia vicus est non ignobilis diocesis Lingonensis in decanatu Calvomontano a ad Matronam fluvium situs, ubi pons antiquissimus viam publicam et consularem jungit, quæ Neocastro huc usque deducata, indeque bifariam divisa, parte altera Treca Parisiosque, Aleciam altera, et Augustodunum petit. Hinc orta, hinc nominata b creditur B. Bolonia, parentibus nobilibus quidem sed paganis. Matre mortua, ad salutem ipsius nutrice Christianæ tradita est, a qua pro captu ætatis edocta, Deum unum colere, ejusque Filium Christum Salvatorem Nostrum venerari cepit. Quod pater non improbare ausus Christianissimo sub principe c, sufficere sibi existimavit, si interius odisset, ratus baptizatam contemptu potius, quam supplicis et gravioribus pœnis prosequendam, et nutrice pauperculæ dimittendam.

2 LECTIO SECUNDA. Nutricis oves cum pasceret, annos fere quindecim nata, contigit Ptolemeum d ducem cum suis hac iter habere, Alecianos Æduosque versus; quem crediderim fuisse eo missum hybernorum causa a Juliano, haud multos ante dies proclamato Cæsare e, nempe anno Christi trecentesimo quinquagesimo sexto exeunte. Redux nimirum princeps Constantii Imperatoris consobrinus ab Almanica victoria f, in oppido Grandensi aliquantulum substitit haud multum hinc dissito, ubi et theatrum g construxit, quod etiamnum existit, et ludos militibus suis exhibuit, pecuniamque sparsit ad confirmandam sibi eorum benevolentiam. Cui dum Ptolemeus lascivus et profanus homo gratificari se posse putat, cuius mores et impietatem non solum noverat, verum etiam æmulabatur, experiri statuit in Bolonia, quod nefarius apostata in Libaria jam tentarat, quam ibi martyrem recentissime effecerat. Itaque evocatum ad se blanditiis primum et spe conjugii emollire, dein terrore et

S. Bolonia pie educatur, a

b

c

F

tantatur multarie a Ptolemeo, d

e

f

g

transferuntur Reliquiæ S. Boloniæ; earum præsens status.

13 *In Vita Gallica latius descripta venit hæc solemnitas: sermo quippe in ea fit de informationibus et processibus Boloniæ factis; de præsentia vicinorum episcoporum, abbatum, secularium magistratum, et innumeræ populi multitudinis; de cæremoniis simili in adjuncto usitatis; et demum de S. Boloniæ ossibus quæ in tali statu atque in tali ordine reperta sunt, quali forent, si decem tantum annos terræ mandata fuissent. Qui vero præsens Reliquiarum status sit, id nos docent sæptus memoratæ litteræ R. D. Champion: Boloniæ habemus, scribit, capsam, cui inclusæ creduntur S. Boloniæ Reliquiæ; en quæ didici ex ore senum, qui in mea parœcia supersunt. Ante tumultus reipublicæ Gallicæ habebantur hæc Reliquiæ ut authenticæ, et ab omnibus colebantur. Cum autem violatum fuit templum, projecta sunt sacra hæc lipsana in plateam, pedibus calcanda; aliquot autem homines, quorum etiamnum noscuntur et in*

(a) Tom. II, p. 811. — (b) Tom. I, col. 143. — (c) Gall. Christ. Tom. IV, col. 626 et seq. — (d) Ibid., et tom. IX, col. 891.

metu

A metu verberum permovere aggreditur; at illa constans, et fidem pudoremque servare persuasa: Facilius, ait, mihi vitam vel acerbissimis cruciatibus eriperis.

a quo tandem occiditur.

3 LECTIO TERTIA. Responso provocatum se arbitratu dirus persecutor, virgas et secures ocuis expediri jubet; nec prius tradendam tortori minatur quam polluerit, et concubinam pro uxore fecerit. At illa Christum advocans: Adesto, ait, o bone Jesu, sponsæ tuæ, nec sinas oviculam, tibi agno cœlesti dicatam, vel furori vel petulantia luponum istorum cedere. Tum ille: Licet me, ait, misereat formæ hujus et juventutis tuæ, quia tamen obstinato animo respuis quod ambire debueras, mox quid possim experieris. Ac primo colaphis et contusione dentium faciem ejus deturpat, ut quæ similitudine nominis et virginitatis consortio cum Apollonia conjuncta jam erat, paritate cruciatus consentiret. Nudatam inde ac distentam in equuleo verberibus affici jubet; vix respiranti latera comburi imperat, illud identidem ingerens: Mihi assentire et diis sacrificia.

h B At illa: Meipsam, inquit, immolo Deo viventi. Stupens tyrannus deponi de catasta h jubet semimortuam, et ligatis manibus ac pedibus, in dolium immergi plenum aqua, lapidibus ac ferramentis quo suffocaretur; nec vacavit ipsa suffocatio dolore.

Addit de summo monte Rocurtensi, cui parentis castellum erat superstructum, præclaro sane aspectu, præcipitatam, apparuisse, cum vas recluderetur, incolumem; ideoque mox ad ripam vicini amnis ubi postmodum crux lapidea posita est, capite truncatam; quod ipsa manibus ambabus colligens ultra fluvium transtulit i, in opido cognomine sepelienda. Quæ quia contingere decimo kalendas Novembris, quo die commemoratio fit diversis in locis Sancti Galli Confessoris, Sanctique Bercharii Martyris, hinc data est occasio male philosophantibus k existimandi Boloniam horum fuisse sororem, quæ eorum gloriæ consors fuerit, vel sæculis aliquot maturius beatitudine prærepta. Oppidum, quod multis retro sæculis titulo comitatus insignitum, patronam delegit, quam forte dominam olim habuerat; ejusque nomini parochialem ecclesiam dicari voluit, ubi reconditæ Reliquiæ diu coruscavere miraculis. Elevatæ postmodum ac translatae sunt ritu solemniori ab illustrissimo principe Ludovico Barro cardinali, eodemque Lingonensi episcopo l decimo septimo Julii 1417. Quare et in Lingonensi Breviario hujus Sanctæ Virginis memoria recolitur ad decimum sextum Octobris; et in sacrario monasterii Dervensis, atque in ecclesia S. Joannis Bapt. Calvomontana ossium ejus particula asservantur, et in hoc tractu terrarum uti Martyr invocatur.

i
* supple septimo

k

C
Reliquiæ ejus levantur.
l

ANNOTATA.

a Bolonia nunc succursalis est sub parochia Vi-

(a) Hist. des Emper. Constance, art. 38. — (b) Ibid. — (c) L'Espérance, Courrier de Nancy. 8 Juillet 1841. Dissert.

gnorice (Vignory, arrondissement de Chaumont, département de la Haute-Marne.)

b S. Bolonia nomen suum non accepit a vico Bolonia; sed vicus hic, qui olim dicebatur, ut descripsit ad nos R. D. Champion illius templi deservitor, Darthe vel Darthé, et caput erat comitatus Calvummontem complexi, nomen suum posuit, ut cujus patrocinio, ejusdem quoque nomine gauderet,

c Constantius, cui tamen hæc Christianissimi laus minus congruit. intelligendus est, si S. Martyr mortem oppetierit ultimis Juliani temporibus.

d In Commentario prævio num. 7 fassi jam sumus nusquam alibi hunc nobis apparuisse Ptolemæum.

e Julianus die vi Novembris anni 355 Mediolani creatus est cæsar ab imperatore Constantio, ut Tillemontius (a) ex Ammiano Marcellino aliisque certum facit. Julianus, die i Decembris Mediolano profectus, ultimis diebus anni 355 Viennam in Gallis devenit (b.)

f Almanica hæc Victoria Brocomagi (Brumat seu Brumt) in agro Argentinensi relata est; inde vero non petiit Julianus Grandim, sed Coloniam Agrippinam, quo secum ducit exercitum. Ceterum de his jam dictum fuit superius num. 6 Commentarii prævii.

g Fieri omnino posset ut id theatrum, cujus ruina, non secus ac multa aliorum monumentorum ruina, ibidem adhuc supersunt, ad antiquiora referri deberet tempora; nam, ut mittam nummos Neronis, Vespasiani, Commodi, Septimii Severi aliorumque ibidem repertos, inscriptio detecta illic est ad Antonini regnum pertinens (c); unde pronum conjicere est ante Juliani tempora Grandim, quæ nunc agri Tullensis viculus est, splendorem natam jam fuisse plurimum. Præterea anno 356 res valde parca erat Juliano, ita ut Ammianus Marcellinus (d) scribat: Inter tot... rerum probabilius cursus articulosque necessitatum ancipites, sudoribus gallicanis miles exhaustus, nec donativum meruit, nec stipendium, jam inde ut Julianus illo est missus: ea re, quod nec ipsi quod daret suppetere poterat usquam, nec Constantius erogari more solito permittebat. Unde neque constare possunt, quæ de sparsa in milites pecunia hic allegantur.

h Catasta sæpe confunditur, ut hic fit, cum equuleo. Distinguenda tamen ea esse, probare conatur Gaspar Sagittarius (e), statuitque catastam apud ethnicos scriptores pegma esse ligneum, in quo servi venales proponebantur, apud scriptores vero ecclesiasticos suggestum ligneum, in quo tormentis afficiebantur Martyres.

i De eo prodigiorum genere late diximus num. 9 et sequentibus Commentarii prævii.

k Male philosophantes, qui hic loci perstringuntur, auctores sunt antiquiorum Lectionum Calvomontanarum, de quibus num. 2 Commentarii prævii est dictum. Hæc commentitia fraternitas specimen esto auctoritatis earundem Lectionum.

l Manifestum fecimus num. 12 Commentarii prævii Cardinalem de Barro id temporis in Lingonensi cathedra non sedisse.

Cl. V. Digot. — (d) Lib. xvii, cap. ix. — (e) De Martyrum Cruciatibus, pag. 193.